Inrikesministeriet
Polisavdelningen

Hänv: Inrikesministeriets begäran om utlåtande 16.2.2007 SM054:00/2006

Ärende: Utlåtande om mellanrapport av arbetsgruppen för utvecklandet av polisens förvaltningsstruktur

Allmänt

Svenska Finlands folkting vill först lyfta fram det faktum att arbetsgruppens mellanrapport inte omedelbart översattes till svenska. Den finskspråkiga rapporten sändes på remiss till alla kommuner 16.2, också till enspråkigt svenska kommuner och tvåspråkiga kommuner med majoritetsspråket svenska. Rapporten fanns på svenska i sin helhet först drygt en månad senare, när den officiella remisstiden redan hade utgått. Remissinstanserna försattes på grund av detta i olika utgångsläge på språklig grund, vilket inte är acceptabelt. Detta är anmärkningsvärt också med tanke på att rapporten behandlar förslag med syfte att trygga tillgången till språklig service. Själva förslagen har gett upphov till oro på många håll i Svenskfinland på grund av de allvarliga konsekvenser som dessa, om de antas, har för polisinrättningarnas möjligheter att erbjuda fullgod polisservice på svenska i framtiden.

Arbetsgruppen har lagt fram ett preliminärt förslag till en ny indelning av häradens polisinrättningar i landet. Enligt förslaget minskas antalet polisinrättningar från 90 till 29. I Västra Finlands län innebär detta att 34 polisinrättningar blir sju, och även i Södra Finlands län minskas antalet från 20 till sju. Arbetsgruppen föreslår att regionala enheter, s.k. polisstationer, ersätter de fem polisinrättningar i landet där majoritetsspråket och arbetsspråket är svenska. De polisinrättningar som avses finns inom Pedersöre, Korsholms, Närpes, Åbolands och Raseborgs härad. Arbetsgruppen föreslår att enheterna ingår i stora polisinrättningar med finska som majoritetsspråk. Däremot har arbetsgruppen inte tagit ställning till hur man avser säkerställa polisservicen på svenska för den tvåspråkiga kommunen Pyttis inom Kouvola polisinrättning. Den aktuella reformen föreslås träda i kraft 1.1.2009.

Särlösningar säkerställer faktisk språklig jämlikhet

Grundlagen anger i 17 § 2 mom. att vars och ens grundläggande språkliga rättigheter hos domstolar och andra myndigheter skall tryggas genom lag och att det allmänna skall tillgodose den finsk- och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. I grundlagens 122 § 1 mom. eftersträvas en indelning av landet i sinsemellan förenliga områden så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder.

Det bör understrykas att målet med det grundlagsenliga skyddet är *faktisk* och *inte enbart formell* likställighet mellan de båda språkgrupperna. Detta konstateras i regeringens proposition i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd). I samband med samma reform bekräftar riksdagen att en faktisk språklig jämlikhet är svår att förverkliga och kan kräva särlösningar. I grundlagens 6 § 2 mom. erkänns följaktligen behovet av specialarrangemang, s.k. positiv särbehandling, för att den språkliga minoritetens faktiska möjligheter att använda sitt språk på lika villkor skall kunna tryggas.

En logisk uppföljning på detta är att riksdagens grundlagsutskott förespråkar möjligheten till särlösningar på språklig grund när det gäller 122 § i utskottets betänkande om den nya grundlagen (GrUB 10/1998 rd). Grundlagsutskottet konstaterar att de språkliga förhållandena kan vara ett särskilt skäl som berättigar till avsteg från i sig förenliga områden. Samma grundläggande princip ingår i grundlagsutskottets utlåtande om kommun- och servicestrukturreformen (GrUU 37/2006 rd).

Vidare ingår denna grundprincip i förvaltningsutskottets betänkande om ändringen av polisförvaltningslagen (FvUB 24/2006 rd), som möjliggör den aktuella reformen av polisens förvaltningsstruktur. Ett enhälligt förvaltningsutskott lägger vikt vid det krav som finns inskrivet i regeringens proposition, enligt vilket det också i framtiden skall finnas polisinrättningar med svenska som majoritetsspråk. Riksdagen har alltså fastslagit detta som grund för ändringar av områdesindelningen. Polisförvaltningslagen förutsätter uttryckligen att man också tar hänsyn till språkförhållandena. Enligt språklagen skall bl.a. förhören hållas på den förhördas språk, finska eller svenska. I polislagen anges polisens skyldighet att upprätthålla allmän ordning och säkerhet genom i första hand muntlig kommunikation.

Folktingets ståndpunkt

I belysning av dessa grundprinciper ter det sig mycket märkligt att inrikesministeriets arbetsgrupp föreslår att de nuvarande självständiga polisinrättningarna med svenskspråkig majoritet omvandlas till regionala enheter inom polisinrättningar där majoritetens språk är finska. Det här innebär att samtliga polisinrättningar med svenskspråkig majoritet förlorar sin likställdhet i förhållande till landets övriga polisinrättningar och i stället degraderas till enheter inom större polisinrättningar.

Arbetsgruppens hänvisning till språklagens 6 § 2 mom. är inte förenlig med språklagens syfte. Denna bestämmelse anger möjligheten att av särskilda skäl inrätta en enspråkig enhet eller avdelning för den språkliga minoriteten inom ämbetsområdet. Lagstiftarens avsikt med denna bestämmelse är uttryckligen att myndighetens förmåga att handlägga språkminoritetens ärenden *förbättras*, inte att statsmakten ges fullmakt att lägga ner existerande myndigheter och ombilda dessa till en enhet eller avdelning.

Om förslaget antas kommer det att få allvarliga följder för polisens möjligheter att fungera på svenska i framtiden. Erfarenheten har visat att servicen på svenska försämras på sikt om det inte finns garantier för bibehållen språkservice inbyggda i strukturerna, dvs. att det finns verksamhetsområden med svenska som majoritets- och arbetsspråk. Polisservicen på svenska fungerar i dag fullständigt endast inom de polisinrättningar vars majoritetsspråk är svenska. Polisutbildningen på svenska håller hög nivå eftersom de nämnda polisinrättningarna står till buds med lärare, och polisutbildningen producerar svenskkunniga poliser för polisinrättningarnas behov. Polisförvaltningens språk inom inrättningarna

och på riksnivå är svenska för de polisinrättningar vars majoritetsspråk är svenska. Arbetsgruppens förslag innebär att det bildas enheter som saknar tillräckliga förutsättningar att fungera på svenska.

Språkförhållandena ändras radikalt om polisinrättningarna bildas i enlighet med förslaget. Om Pedersöre härad bildar en polisinrättning tillsammans med Karleby och Kaustby ändras språkförhållandena så att det finns ca 67 % finskspråkiga och drygt 33 % svenskspråkiga personer inom den nya polisinrättningen. Förhållandet är i stort sett detsamma i alla delar av Svenskfinland. Enligt förslaget bildar Korsholms och Närpes härad tillsammans med Kyrolandets härad och Vasa härad Vasa polisinrättning. Åbolands härad bildar tillsammans med flera andra härad Åbo polisinrättning. Dessutom bildar Raseborgs härad tillsammans med andra härad Esbo polisinrättning. Arbetsgruppen motiverar dessa planer endast av rationella, funktionella och verksamhetsmässiga skäl. Det finns orsak att starkt ifrågasätta arbetsgruppens handlingssätt, eftersom polisförvaltningslagen uttryckligen förutsätter att man också tar hänsyn till språkförhållandena.

Riksdagen har i både grundlags- och förvaltningsutskottet förespråkat särlösningar på språklig grund som ett sätt att säkerställa faktisk språklig jämlikhet. Det kan inte ligga i linje med ett demokratiskt förfarande att inrikesministeriets arbetsgrupp negligerar dessa ställningstaganden som representerar riksdagens vilja.

Svenska Finlands folkting understryker att en förändring av den språkligt välfungerande polisförvaltningen inom de nuvarande fem polisinrättningarna med svenska som majoritetsspråk kan motiveras endast om grundstrukturen bevaras, dvs. att det bildas större självständiga polisinrättningar där majoritetsspråket förblir svenska också på lång sikt. Det bör också vara möjligt att bilda polisinrättningar över länsgränsen, exempelvis när det gäller Åboland och Raseborg. Polisinrättningar med svenska som majoritetsspråk ligger i linje med riksdagens vilja.

Helsingfors den 3 april 2007

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Astrid Thors
ordförande

Kristina Beijar
språkskyddssekreterare